2021 m. liepos 8 d., ketvirtadienis

P9_TA(2021)0361

Antarkties saugomų jūrų teritorijų nustatymas ir Pietų vandenyno biologinės įvairovės išsaugojimas

2021 m. liepos 8 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl saugomų Antarkties jūrų teritorijų nustatymo ir Pietų vandenyno biologinės įvairovės išsaugojimo (2021/2757(RSP))

(2022/C 99/24)

Europos Parlamentas,

— atsižvelgdamas į Jungtinių Tautų darnaus vystymosi darbotvarkę iki 2030 m. ir į darnaus vystymosi tikslus (DVT), ypač į 13-iąjį ir 14-ąjį DVT,

— atsižvelgdamas į Jungtinių Tautų biologinės įvairovės konvenciją,

— atsižvelgdamas į Jungtinių Tautų jūrų teisės konvenciją (UNCLOS), ypač į jos XII dalį,

— atsižvelgdamas į Konvenciją dėl Antarkties jūrų gyvųjų išteklių apsaugos (CAMLR konvencija),

— atsižvelgdamas į 2019 m. gegužės 31 d. visuotinio biologinės įvairovės ir ekosisteminių paslaugų vertinimo ataskaitą, kurią parengė Tarpvyriausybinė mokslinė politinė biologinės įvairovės ir ekosisteminių paslaugų platforma (IPBES),

— atsižvelgdamas į 2019 m. rugsėjo 24 d. Tarpvyriausybinės klimato kaitos komisijos (IPCC) specialiąją ataskaitą dėl vandenynų ir kriosferos kintančiame klimate ir 2018 m. spalio 8 d. IPCC specialiąją ataskaitą dėl visuotinio atšilimo 1,5 °C,

— atsižvelgdamas į 2020 m. rugsėjo 22 d. paskelbtą Komisijos Geros būklės vandenynų, jūrų ir priekrantės bei vidaus vandenų misijos valdybos ataskaitą „Mission Starfish 2030: restore our Ocean and Waters“,

— atsižvelgdamas į 2019 m. gruodžio 11 d. Komisijos komunikatą „Europos žaliasis kursas“ (COM(2019)0640),

— atsižvelgdamas į 2020 m. gegužės 20 d. Komisijos komunikatą „ES biologinės įvairovės strategija iki 2030 m. Gamtos grąžinimas į savo gyvenimą“ (COM(2020)0380),

— atsižvelgdamas į Komisijos pirmininkės Ursulos von der Leyen 2020 m. rugsėjo 16 d. pranešimą apie Sąjungos padėtį Europos Parlamento plenariniame posėdyje,

— atsižvelgdamas į 2019 m. balandžio 9 d. vykusio 21-ojo ES ir Kinijos aukščiausiojo lygio susitikimo bendrą pareiškimą,

— atsižvelgdamas į 2021 m. birželio 13 d. Didžiojo septyneto (G 7) vadovų komunikatą „Mūsų bendra pasaulinių veiksmų darbotvarkė siekiant atkurti geriau, nei buvo“,

— atsižvelgdamas į 2021 m. birželio 15 d. ES ir JAV aukščiausiojo lygio susitikimo pareiškimą „Atnaujintos transatlantinės partnerystės link“,

— atsižvelgdamas į 2019 m. lapkričio 28 d. rezoliuciją dėl kritinės klimato ir aplinkos padėties ([1]),

— atsižvelgdamas į savo 2020 m. sausio 15 d. rezoliuciją dėl Europos žaliojo kurso ([2]),

— atsižvelgdamas į savo 2021 m. birželio 9 d. rezoliuciją dėl ES biologinės įvairovės strategijos iki 2030 m. Gamtos grąžinimas į savo gyvenimą ([3]),

([1]) OL C 232, 2021 6 16, p. 28.
([2]) Priimti tekstai, P9_TA(2020)0005.
([3]) Priimti tekstai, P9_TA(2021)0277.

— atsižvelgdamas į 2020 m. sausio 16 d. rezoliuciją dėl 15-ojo Biologinės įvairovės konvencijos šalių konferencijos susitikimo (COP 15) ([4]),

— atsižvelgdamas į savo 2021 m. kovo 25 d. rezoliuciją dėl jūrą teršiančių šiukšlių poveikio žuvininkystei ([5]),

— atsižvelgdamas į 1959 m. gruodžio 1 d. pasirašytą Antarkties sutartį,

— atsižvelgdamas į 1991 m. spalio 4 d. pasirašytą Antarkties sutarties Madrido protokolą dėl aplinkos apsaugos (Madrido protokolas),

— atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 132 straipsnio 2 dalį,

A. kadangi gera vandenyno ekologinė būklė yra labai svarbi siekiant išsaugoti biologinę įvairovę ir užtikrinti nepertraukiamas ekosistemines paslaugas, pvz., CO_2 absorbciją ir deguonies gamybą;

B. kadangi Antarktidoje ir Pietų vandenyne yra itin turtinga laukinės gyvūnijos ir augalijos ekosistema, o tam tikros rūšys įtrauktos į Tarptautinės gamtos apsaugos sąjungos nykstančių ar pažeidžiamų rūšių raudonąjį sąrašą;

C. kadangi vandenynas yra labai svarbus siekiant sušvelninti klimato kaitą ir sugeria daugiau kaip 90 proc. šilumos, kuri dėl mūsų išmetamo anglies dioksido kiekio negali išsisklaidyti; kadangi tai yra didžiausias pasaulyje aktyviosios anglies absorbentas, kuris sekvestruoja daugiau kaip 30 proc. anglies dioksido ([6]);

D. kadangi nuo 1989 iki 2018 m. Antarktyje atšilo 1,8 °C, o tai tris kartus viršija pasaulinį vidurkį ([7]); kadangi prognozuojama, kad 21-ąjam amžiuje ir vėliau Grenlandijos ir Antarkties ledo sluoksnis vis labiau ir labiau mažės;

E. kadangi antarktiniai krilvėžiai yra labai svarbi daugelio Pietų vandenyno jūrinių plėšrūnų (pingvinų, banginių, ruonių, žuvų) maisto grandinės dalis;

F. kadangi IPCC specialiojoje ataskaitoje dėl vandenynų ir kriosferos keičiantis klimatui ([8]) nustatyta, kad klimato mechanizmai priklauso nuo vandenynų ir jūrų ekosistemų būklės, kurią šiuo metu veikia visuotinis atšilimas, tarša, jūrų biologinės įvairovės pereikvojimas, rūgštėjimas, deguonies mažėjimas ir pakrančių erozija;

G. kadangi Jungtinės Tautos paskelbė vandenynų mokslo siekiant darnaus vystymosi dešimtmetį (2021–2030 m.), siekdamos plėsti vandenynų mokslą ir kaupti kolektyvines žinias;

H. kadangi Antarkties sutarties, kuri įsigaliojo prieš 60 metų 1961 m. birželio 23 d., IX straipsnyje raginama išsaugoti ir apsaugoti Antarkties gyvuosius išteklius; kadangi šios pastangos apibrėžtos Madrido protokole; kadangi šiame protokole Antarktis įvardijama kaip „taikiems tikslams ir mokslui skirtas gamtos draustinis“ ir nustatomi pagrindiniai veiklos Antarktyje principai;

([4]) Priimti tekstai, P9_TA(2020)0015.

([5]) Priimti tekstai, P9_TA(2021)0096.

([6]) Bindoff, N. et al., „Observations: Oceanic Climate Change and Sea Level“, *Climate Change 2007: The Physical Science Basis. Contribution of Working Group I to the Fourth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change*, Cambridge University Press, Keimbridžas, Jungtinė Karalystė ir Niujorkas, Niujorko valstija, JAV, 2007. https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/2018/02/ar4-wg1-chapter5-1.pdf; Rhein, M. et al., „Observations: Ocean“, *Climate Change 2013: The Physical Science Basis. Contribution of Working Group I to the Fifth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change*, Cambridge University Press, Keimbridžas, Jungtinė Karalystė ir Niujorkas, Niujorko valstija, JAV, 2013. https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/2018/02/WG1AR5_Chapter03_FINAL.pdf; Cheng L, et al., 2019, „Record-Setting Ocean Warmth Continued in 2019“, *Advances in Atmospheric Sciences*, 37 t., 2020 m. vasaris, https://link.springer.com/article/10.1007/s00376-020-9283-7.

([7]) Kyle R. Clem, Ryan L. Fogt, John Turner, Benjamin R. Lintner, Gareth J. Marshall, James R. Miller, James A. Renwick, „Record warming at the South Pole during the past three decades“, *Nature Climate Change*, 2020, DOI: 10.1038/s41558-020-0815-z.

([8]) IPCC specialioji ataskaita dėl vandenynų ir kriosferos keičiantis klimatui „*Summary for Policymakers*“, 2019: https://www.ipcc.ch/srocc/chapter/summary-for-policymakers/.

2021 m. liepos 8 d., ketvirtadienis

I. kadangi 2021 m. balandžio 28 d. prie Europos Sąjungos ir jos valstybių narių, Australijos, Norvegijos, Jungtinės Karalystės ir Urugvajaus prisijungė Jungtinės Amerikos Valstijos ir Naujoji Zelandija, kurios parėmė pasiūlymą dėl dviejų saugomų jūrų teritorijų Pietų (Antarkties) vandenyne: Antarkties rytinėje dalyje ir Vedelio jūroje, sukūrimo;

J. kadangi Antarkties jūrų gyvųjų išteklių apsaugos komisijoje (CCAMLR) vyksta derybos dėl šių dviejų naujų saugomų jūrų teritorijų, kurių bendras plotas būtų maždaug 3 mln. km^2, sukūrimo; kadangi šių saugomų jūrų teritorijų patvirtinimas padėtų įgyvendinti ES ir pasaulinius įsipareigojimus jūrų biologinės įvairovės apsaugos srityje;

K. kadangi saugomos jūrų teritorijos yra svarbi vandenynų ekosistemų apsaugos priemonė, nes taip galėtų padidėti rūšių įvairovė ir gausa, kartu didėtų vandenynų atsparumas aplinkos poveikiui, įskaitant klimato kaitą;

L. kadangi G7 vadovai pareiškė, kad visiškai pritaria CCAMLR įsipareigojimui CAMLR konvencijos rajone Pietų vandenyne sukurti saugomų jūrų teritorijų reprezentatyvią sistemą, grindžiamą geriausiais turimais moksliniais duomenimis;

M. kadangi ES ir JAV pareiškė visapusišką įsipareigojimą skatinti sėkmingą ir plataus užmojo Pasaulinę biologinės įvairovės strategiją po 2020 m. pagal Biologinės įvairovės konvenciją ir visapusiškai remti naujų saugomų jūrų teritorijų nustatymą Pietų vandenyne ir toliau bendradarbiauti siekiant skatinti tvarią mėlynąją ekonomiką, tausią žvejybą ir neteisėtos, nedeklaruojamos ir nereglamentuojamos (NNN) žvejybos prevenciją;

N. kadangi Parlamentas išreiškė tvirtą paramą plataus užmojo veiksmams, kuriais siekiama apsaugoti ir atkurti jūrų biologinę įvairovę, visų pirma savo rezoliucijoje „ES biologinės įvairovės strategija iki 2030 m. Gamtos grąžinimas į savo gyvenimą“ ir savo rezoliucijoje dėl 15-ojo Biologinės įvairovės konvencijos šalių konferencijos susitikimo (COP 15);

O. kadangi Parlamentas paragino Komisiją remti plataus užmojo tarptautinio jūrų biologinės įvairovės valdymo modelį už nacionalinių jurisdikcijų ribų ir pripažinti visas jūras ir vandenynus kaip visuotinę bendrą gėrybę; kadangi jis taip pat paragino ES kitoje Tarpvyriausybinės konvencijos dėl už nacionalinės jurisdikcijos ribų esančios biologinės įvairovės sesijoje priimti plataus užmojo pasaulinę sutartį, kad būtų apsaugota jūrų biologinė įvairovė už nacionalinės jurisdikcijos ribų esančiose viso pasaulio teritorijose;

P. kadangi Jungtinėse Tautose vyksta derybos dėl įgyvendinimo susitarimo, kuriuo siekiama apsaugoti jūrų biologinę įvairovę nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose pagal Jungtinių Tautų jūrų teisės konvenciją (UNCLOS), pagal kurį numatoma atviroje jūroje įsteigti saugomas jūrų teritorijas;

1. pabrėžia, kad Antarktidoje ir Pietų vandenyne yra itin vertingų ir moksliškai svarbių ekosistemų ir biologinės įvairovės ir kad Vedelio jūra yra labai svarbi pasaulio vandenynų cirkuliacijai ir pasaulio klimatui; pabrėžia, kad svarbu užtikrinti greitą ir veiksmingą jų apsaugą;

2. reiškia visapusišką paramą Europos Sąjungos ir jos valstybių narių, Australijos, Norvegijos, Jungtinės Karalystės, Urugvajaus, Jungtinių Amerikos Valstijų ir Naujosios Zelandijos pastangoms Antarkties vandenyne sukurti dvi naujas saugomas jūrų teritorijas, kurios apimtų Antarkties vandenyno rytinę dalį ir Vedelio jūrą; ragina Komisiją ir valstybes nares rengiantis 2021 m. metiniam CCAMLR susitikimui suintensyvinti dvišales ir daugiašales pastangas siekiant per ateinančius mėnesius užtikrinti paramą šių saugomų jūrų teritorijų sukūrimui ir ypač sutelkti dėmesį į CCAMLR nares, kurios pareiškė prieštaraujančios pasiūlymams dėl saugomų jūrų teritorijų;

3. primena, kad pagal 2030 m. biologinės įvairovės strategiją ES turėtų pasinaudoti visais savo diplomatiniais svertais ir informavimo pajėgumais, kad padėtų tarpininkauti sudarant susitarimą dėl didelių saugomų jūrų teritorijų Pietų vandenyne nustatymo;

4. primena Sąjungos įsipareigojimą dėl jūrų apsaugos teisėtai apsaugoti bent 30 proc. ES jūrų ploto, įskaitant 10 proc. griežtai saugomų jos jūrų; primena, kad ES turėtų užtikrinti, kad į pasaulinę strategiją po 2020 m. būtų įtraukti plataus užmojo pasauliniai 2030 m. tikslai, atitinkantys ES įsipareigojimus; be to, pakartoja savo poziciją, kad ES turėtų tapti pasauline lydere ir derybose dėl pasaulinės strategijos siekti plataus užmojo tikslų, atitinkančių arba viršijančių jos pačios tikslus, įskaitant teisiškai privalomus visuotinius tikslus iki 2030 m. atkurti ir apsaugoti ne mažiau kaip 30 proc. biologinės įvairovės; pabrėžia, kad saugomos teritorijos turi būti veiksmingai saugomos;

5. primena CCAMLR įsipareigojimą iki 2012 m. CAMLR konvencijos rajone sukurti reprezentatyvią saugomų jūrų teritorijų sistemą, kuria būtų saugomi reprezentatyvūs jūrų ekosistemų, biologinės įvairovės ir buveinių pavyzdžiai;

6. pabrėžia, kad Madrido protokolu draudžiama veikla, susijusi su Antarkties mineraliniais ištekliais, išskyrus mokslinių tyrimų tikslais; ragina išsaugoti šią esminę nuostatą būsimuose susitarimuose;

7. atkreipia dėmesį į tai, kad dėl Pietų vandenyno geografinės izoliacijos CAMLR konvencijos rajone vykdoma stebėsena yra kompleksinė ir sudėtinga;

8. pabrėžia, kad daugiau kaip 80 proc. jūros dugno vis dar neištirta ([9]) ir kad reikia tolesnių okeanografijos mokslinių tyrimų, ypač taršos ir klimato kaitos poveikio ekosistemoms;

9. ragina Komisiją ir valstybes nares kartu su pasauliniais partneriais stiprinti saugomų jūrų teritorijų tinklą visame pasaulyje, užtikrinant geresnį valdymą, geresnį teritorijų planavimą, vertinimus ir vykdymą, kad būtų padidinta saugomų jūrų teritorijų ekologinė darna ir sujungiamumas;

10. pabrėžia, kad NNN žvejybos veikla kelia didelę grėsmę tvariai žvejybai ir jūrų ekosistemų atsparumui;

11. pabrėžia, kad turizmas Antarktidoje turi būti vykdomas tvariai; todėl ragina CCAMLR užtikrinti, kad turizmas būtų vykdomas atitinkamai ir kad jis nedarytų neigiamo poveikio ekosistemai;

12. pabrėžia, kad šių dviejų naujų saugomų jūrų teritorijų sukūrimas būtų svarbus indėlis į pasaulinį ES biologinės įvairovės strategijos aspektą; ragina Komisiją ir valstybes nares pasinaudoti šių saugomų jūrų teritorijų sukūrimu kaip pagrindu pasaulinėse derybose pagal Biologinės įvairovės konvenciją COP 15 JT biologinės įvairovės konferencijoje Kunminge (Kinija);

13. pažymi, kad Antarkties vandenyno rytinėje dalyje ir Vedelio jūroje sukūrus daugiau kaip 3 mln. km^2 saugomą jūrų teritoriją būtų sukurta viena didžiausių saugomų jūrų teritorijų istorijoje;

14. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai, Europos Komisijos pirmininko pavaduotojui ir Sąjungos vyriausiajam įgaliotiniui užsienio reikalams ir saugumo politikai ir CCAMLR valstybėms narėms.

([9]) National Ocean Service, 2021: https://oceanservice.noaa.gov/facts/exploration.html.